

# GÜNÜMÜZDEKİ BAZI SOSYAL GRUPLARDA ERGINLENME ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

İsmail Abalı<sup>1</sup>

## ÖZ

İlkel atalarımızdan bugüne kalan miraslardan biri de erginlenme inanç ve ritüelleridir. Tarih boyunca çeşitli etmenlere bağlı olarak değişen bu ritüeller, farklı zaman dilimlerinde ve değişik toplumlarca farklı şekillerde uygulanmıştır. Din ve kültür değişikliklerine rağmen kaybolmayan erginlenme ritüelleri, bugün dahi canlı bir şekilde yaşamaktadır. Öncelikle grup kültürü ve folkloru hakkında kısa bilgiler verilen bu çalışmada, tarihi süreci içinde geçiş dönemleri ve erginlenme uygulamalarına değinilmiştir. Çalışmanın inceleme bölümünde ise günümüzde mevcut olan sosyal gruplardan yurttan kalan öğrenciler, zeytin işleyen çiftçiler ve askerlerin grup değer ve kültürleri bağlamında erginlenme uygulamalarına yer verilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Geçiş Dönemleri, Erginlenme, Grup Folkloru

Abalı İsmail. “Günümüzdeki Bazı Sosyal Gruplarda Erginlenme Üzerine Düşünceler”. *Ulakbilge* 4. 7 (2016): 19-30.

Abalı İsmail. “Günümüzdeki Bazı Sosyal Gruplarda Erginlenme Üzerine Düşünceler”. *Ulakbilge* 4. 7 (2016): 19-30.

---

<sup>1</sup> Dr., Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, the\_hoca0986(at)hotmail.com.tr

## THE OPINIONS ON THE INITIATION OF THE CERTAIN SOCIAL GROUPS IN PRESENT

### ABSTRACT

One of the bequests to us belong to our primitive ancestors is the initiation belief and rituals. These rituals which changing according to certain components throughout the history, has been practised over the different forms by the different ages and the societies. The initiation rituals, which were not lost although alterations of culture and religion, lives gaily on today. In the study inwhich has been given the enough knowledges about group culture and folklore, the practises of transition and initiation has been taught upon its throughout the history. At the part of analysing, the initiation practises of the students staying at hostel, farmers working at olive, the soldiers have been highlighted in the context of group values and norms.

**Keywords:** Transitions, Initiation, Group Folklore

## Giriş

19. Yüzyıl Avrupasında köylüler ve çiftçiler ile eğitim oranı düşük ve yaşlı insanların oluşturduğu bir topluluğun adı olarak görülen "halk" terimi, Alan Dundes'in görüşleriyle içeriksel olarak büyük bir değişime uğramıştır. Zira Dundes (2010: 17) "Halk, en az bir ortak faktörü paylaşan herhangi bir insan topluluğudur." diyerek folklorun araştırma alanının genişlemesine ve farklı bir boyut kazanmasına kaynaklık etmiştir. Richard Bauman (2005: 155-157; 151-152) ve Brundvand da Dundes'in görüşlerine benzer olarak halk gruplarının yaş, etnik köken, cinsiyet, bölge, meslek ve kan bağı bağlamında tasnif edilebileceğini ifade etmişlerdir. Folklorun sosyal gruplar arasında da ortaya çıkabileceğine dikkat çeken Dan Ben Amos (1997: 83) ise hiçbir fark gözetmeksizin bir ailenin, sokak çetesinin, fabrika işçilerinin bile folklorik ürünlerinin bulunabileceğine işaret etmiştir.

"Halk" terimi üzerindeki bu yeni tanım ve tarifler neticesinde folklor (halkbilimi), halk bilgisi ürünlerinin binlerce varyantının derlenip karşılaştırılması ve eski dönemlerden günümüze gelen folklor malzemelerinin gelişiminin incelenmesi gibi bir hüviyetten, yukarıda sayılan özellikteki insan gruplarının da kendilerine ait bir kültür hazineleri olduğunun keşfedilmesi ve bu gruplara ait değişik folklorik ürünlerin tespit edilmesi gibi bir kimliğe bürünmüştür.

## 1.Geçiş Dönemleri ve Erginlenme

Doğası gereği sosyal bir varlık olan insan, toplum içerisinde birçok sosyal ortam değiştirerek hayatına devam eder. Geçiş dönemleri olarak adlandırılan bu sosyal değişiklikler "bireye tanımlanmış, belirgin bir durumdan bir başkasına geçiş" olarak tanımlanmaktadır (Çobanoğlu, 2000: 160). Kişinin çocukluktan yetişkinliğe, bireylikten aile olmaya, ferdilikten kolektifliğe geçişi olarak da tarif edilen geçiş dönemleri doğum, diş hedigi, sünnet, askerlik, evlilik, ölüm, çıraklık, kalfalık, ustalık gibi hayatın safhaları ve mesleki uzmanlaşmayı da içine alabilir (Günay, 1995: 2).

Hayatın hangi safhasında olursa olsun kişi, içinde bulunduğu ortamdan bir diğerine geçerken zorlanır. A. Van Gennep'in "ayrılma", "eşikte olma" ve "uyum sağlama" olarak isimlendirdiği bu aşamalara göre kişi, ilk safhada, toplumsal yapıda belirlenen bir konumdan ya da bir dizi kültürel koşullardan kopmak üzeredir. İkinci aşamada ise birey, Gennep'in ifadesiyle "eşikte/arafa"tır. Yani sonraki aşamaya geçmeye hazır bir yolcu gibidir. Son safhada ise birey, geçişini tamamlar ve yeni toplumsal yapıya dahil olarak bu yeni konumun özelliklerini ve sorumluluklarını üstlenir (Gennep, 1960). Söz konusu bireye, bu geçiş aşamaları esnasında yardım edilmelidir ki bu yardımlar geçiş ritüelleridir.

Gennep, geçiş törenleri ve bu törenler esnasında yapılan uygulamaların işlevini "Toplumdan topluma değişen ve bir sosyal durumdan bir başka sosyal durumla ilgili çeşitli ve başarılı geçiş uygulamaları vardır. Böylece bir insanın hayatının başlangıç ve bitişleri geçiş dönemleriyle belirgin hale gelir. Bu geçiş dönemleri doğum, sosyal erginlik, evlilik, babalık/analık, sosyal gelişme, mesleki uzmanlaşma ve ölümdür. Bu olayların her biri için törenler vardır. Bu törenlerin temel görevi veya işlevi, bireyi tanımlanmış yapmak, belirgin bir durumdan bir başkasına geçişte bireye yardımcı olmak..." (Çobanoğlu, 2000: 172) şeklinde açıklamaktadır. Yani bu ritüellerin temel işlevi "eşik/araf"taki kişiyi yalnız bırakmayıp (Örnek, 2000: 131) onu yeni sosyal ortamına hazırlamaktır.

Sosyal statü değiştiren ya da değiştirmek üzere olan adaylar için geçiş ritüelleri büyük önem arz etmektedir. Çünkü yeni sosyal ortamına tam olarak uyum sağlayamamış bireyler, söz konusu ortam yahut topluluk üyelerince büyük bir risk taşımakta ve topluluğun düzenini, yapısını ve işleyişini bozma tehdidi sunmaktadır. Nitekim konuyla ilgili olarak Turner, Gennep'in "eşikte olma" aşaması bağlamında Ndembu kabilesinde yaptığı araştırmalarla söz konusu toplulukta aşılanmış ve toplumdaki dışlanmış alternatif bir grup olduğu sonucuna varmış; eşik geçme imtihanı ile baş başa kalmış erkek çocukların kanunlar, töreler ve adetlerle dizilmiş, törensel pozisyonların arasında bir yerde olduklarını yani hiçbir yerde olmadıklarını tespit etmiştir (Turner, 1997: 95).

Gennep'in araştırmalarıyla ortaya çıkarılan ve hayatın başlangıcından bitişine dek her sosyal ortamda karşılaşılan bir unsur olarak geçiş dönemleri, yeni sosyal konuma kabul törenlerini, bu törenlerde uygulanan erginlenme (inisiyasyon) imtihanları ya da zorlamaları ile söz konusu geçiş/erginlenmeye yardımcı olmak amacıyla tatbik edilen ritüelleri de içermektedir. Bu ritüellerin uygulandığı törenlerin biri de erginlenme (inisiyasyon) törenleridir.

Latinedeki "initium" (yola koyulmuş, başlamış) kelimesinden türemiş olan "initiation" (inisiyasyon), bireyin kendini gerçekleştirme, yetkinleşme sürecindeki ilk adımı atmasını sağlama ve kendi özünde bulunanları eyleme dökmesine yardımcı olma anlamında kullanılmaktadır (Tandaçgüneş, 2012: 46). Üstelik Eliade'ye göre bu yeti, bir kez kazanılınca bir daha yitirilmemektedir (Eliade, 1994: 58).

Gennep'e göre (1960: 70-113) inisiyasyon zorlu bir sınav sürecidir. İnisiyasyona tabi tutulan kişi diğer geçiş ritüellerinde olduğu gibi yaşadığı çevreden uzaklaştırılarak yabancı, ıssız bir yere götürülür ve burada ağır şartlarda gerçekleşen bir sınava tabi tutularak bir nevi ölüp diriltir. Bu sembolik ölümü yaşayan kişi, tam olarak erginlenmiş ve simgesel de olsa ölümü tatmıştır. Aynı konuda Tecimer de (1999: 48-50) inisiyasyonun bir acı çekme eğitimi olduğunu vurgular. Ona göre kişi,

atılan dayaklara katlanmalı ve yabani hayvan saldırıları karşısında hayatta kalmalıdır. İnisiyasyon, gençlerin doğadan daha güçlü olduklarını ispatlama sınavıdır. Erginlenen kişi, sadece sembolik ölümü tatmış değil aynı zamanda metafiziksel bilgileri edinmiş, bilge kişidir.

Eliade'ye göre şaman olma sürecinin aşamaları da bu simgesel ölümle paralellik arz etmektedir. Şaman adayının seçilmesi ya da çağırılması, yaşlı şaman tarafından eğitilmesi, yaşadığı yerden uzaklaştırılarak bu eylemin gerçekleştirilmesi ve neticede bir "şaman" olarak geri dönmesi erginlenme süreci kapsamındadır (1999: 55). Jean Paul Roux bu erginlenme dahilindeki sembolik ölümün usta şamanların yanında ya da inzivada gerçekleştiğini ifade eder (2002: 64). Bahaeddin Ögel'e göre ise baş şaman, göğe çıkarken dokuz gezegeni temsil eden dokuz şaman tarafından bir keçe üzerine oturtularak kaldırılır ve dokuz ağacı üçer defa dolandırılır (2003: 165). Şamanlık inisiyasyonu olarak dikkat çeken bu uygulamaya benzer bir durum da Türk hükümdarlarının kağanlık kutunu almaları esnasında ortaya çıkar. Buna göre bir keçe veya halı üzerine oturtulan ve doğu-batı ekseninde dokuz defa döndürülen kağanın dokuz kat göğü aştığına ve tanrıdan kağanlık kutu aldığına inanılır (Ögel, 2003: 163-164).

İslam dinine geçtikten sonra da Türkler, inisiyasyon törenlerini devam ettirmişlerdir. Hayrani Altıntaş, tasavvuf ehli kişilerin nefislerini en ilkel halden en medeni seviyeye çıkarmaları için geçirmeleri gereken eğitimsel bir süreç olduğundan bahsetmektedir (1991: 45). Abdülbaki Gölpınarlı da Alevi söylencelerinde üzüm suyu içerek erginlenen Kırklar inancı olduğunu ifade etmektedir (1948: 698-699). Şüphesiz, Yunus Emre'nin, Tapduk Emre'ye olan kırk yıllık hizmeti de aynı amacı taşımaktadır (Köprülü, 1976: 257). İlhan Başgöz ise halk hikayelerinde karşımıza çıkan aşıklık hastalığının, şaman olma sürecindeki şaman adayının içinde bulunduğu trans haliyle ilgili olduğunu savunmakta (1967: 16) ve Erman Artun, Adana aşıklarının saz çalıp mahlas almayı öğrendikten sonra şehri terk edip şiir söyleyerek gerçek birer aşık olduklarını vurgulamaktadır (1997: 44). Ergün Veren ise zeybeklikte, terfinin bazı ritüellere dayandığını belirterek efe adayının tanyeri ağarırken diğer efe grubu ile birlikte dağa çıktığını ve defne ağacının yanında bıçağını üç kere öpüp diğer efelerin sorularını cevaplamaya çalıştığını ifade eder (2014: 4).

## 2.Öğrenci Yurtları, Askerlik ve Zeytincilikte Erginlenme

Önceki bölümde açıklamaya çalıştığımız üzere ilkel kabilelerde gördüğümüz erginlenme ritüelleri, tarih boyunca değişik toplumların çeşitli geçiş dönemi uygulamalarına aksetmiş; değişik kimliklere bürünse de varlığını devam ettirmiştir. Hatta bu inanç ve pratikler, ait olduğu milletlerin sonradan benimsedikleri dinler

dahilinde de özenle korunmuştur. Çok eski dönemlerden günümüze gelen inisiyasyon, yani erginlenme hiç şüphesiz günümüzde de canlı bir şekilde yaşamaktadır.

Fakat biz, çalışmamızın bu kısmında, günümüzde var olan bazı sosyal gruplara kabul edilme geleneklerini incelemeye çalışacağız. Gennep'in de ifade ettiği gibi geçiş dönemleri ve dolayısıyla erginlenme sadece doğum, ölüm, evlenme gibi hayatın safhalarını değil ustalık, kalfalık, çıraklık gibi mesleki uzmanlaşmayı da içine alabilir (Çobanoğlu, 2000: 172). Nasıl ki askerlik, evlilik, doğum ve ölüm gibi geçiş dönemleriyle yeni bir dünyaya adım atan birey; -çalışmamızın da inceleme konusu olduğu üzere- öğrenci yurduna girme ve arkadaşlar edinme, askerlik vazifesinde rahat edebilme ve zeytincilikte para kazanabilme gibi amaçlarını gerçekleştirmek üzere adını saydığımız sosyal ortamlara girerek de farklı bir dünya ile karşı karşıya kalmaktadır. Bireyin tıpkı ilkel topluluklarda topluma dahil olabilmek için erginlenmesi gerektiği gibi günümüzdeki bu sosyal ortamlara girebilmesi için de geçirmesi gereken bir inisiyasyon evresi vardır.

### **Öğrenci Yurtlarında Erginlenme**

Zihinlerde görsellik yaratması açısından konumuza Hint yapımı bir filmle başlamak yerinde olacaktır. 2009 yapımı olan ve Aamir Khan ile Kareena Kapoor'un başrollerini paylaştığı 3 Idiots<sup>2</sup> filmi, üç arkadaşın üniversite yaşamını anlatmakta ve konumuzla ilgili olarak öğrenci erginlenmesini de içermektedir. Öyle ki okula yeni başlayan öğrenciler, ilk gece, üst sınıf öğrencileri tarafından yurdun içindeki bir alana toplanır ve yarı çıplak vaziyette birtakım şaka ve eziyetlere maruz bırakılır. Muhtemelen Hint öğrenci kültüründe var olan bu veya buna benzer bir uygulamanın filme yansımış bir hali olduğunu düşündüğümüz söz konusu sahne, öğrencilerin erginlenmesinin çok güzel bir örneğidir. Memleketlerinden yeni gelen tecrübesiz öğrenciler, üst sınıftaki öğrencilerin eziyetlerine katlanmak ve her dediğini yapmak zorundadır. Yapmadıkları takdirde ise uzunca bir süre bu şakaların devam edeceği filmde de zikredilmektedir. Nitekim bir öğrenci, bu şakaları yapmak istemez ve üst sınıftaki başka bir öğrenci tarafından her gün oda kapısının önüne tuvaletini yapmakla tehdit edilir.

Söz konusu filmle örneklemeye çalıştığımız öğrenci erginlenmesi, ülkemizdeki öğrenci yurtlarında da karşılaşılan bir durumdur. Şu an bir akademisyen olan kaynak kişimizin (K1) üniversitede kaldığı öğrenci yurdundaki erginlenme süreci şu şekilde karşımıza çıkmaktadır: "Yurda yeni gelen ve "cik" ismiyle nitelendirilen birinci sınıf öğrencilerine çeşitli şakalar yapmak vazgeçilmez bir adetti. En bilindik şaka, tırnak boyamadır. Gece uyurlarken tırnak boyası ile tırnakları boyanırdı. Bunun yanında *reis*

---

<sup>2</sup> Daha fazla bilgi için bkz. [https://tr.wikipedia.org/wiki/3\\_Idiots](https://tr.wikipedia.org/wiki/3_Idiots)

*şakası, hoca şakası, fiş şakası, yatak şakası gibi*<sup>3</sup> şakalar da yapıldı. Fakat bu şakalar ilk vizelelere kadar yapıldı. İlk vize başladığı andan itibaren hiçbir şaka yapılmazdı. İkinci sınıfta ise "cik", artık "gak" olurdu; yani üst sınıflardan öğrencilerle arkadaşlık kurabilir ve gerek odasında gerekse okulda rahat bir şekilde gündelik yaşamına devam edebilirdi."

Özellikle memleketlerinden ilk defa çıkmış öğrenciler başta olmak üzere birinci sınıf öğrencileri, önceki yaşamlarını terk etmiş ve yeni bir dünyaya adım atmayı bekleyen bir yolcu gibidir; yani araftadır. Yeni doğmuş kuş sesi (cik) ile nitelendirilen bu yeni öğrencilerin, yurttaki üst sınıflarla kaynaşmaları ve arkadaşlık kurup rahatlayabilmeleri için bir dizi imtihan niteliğinde şaka ve eziyetlere katlanmaları gerekmektedir. Söz konusu şakaları en düşük seviyede etkiyle atlatan öğrenciler, sene sonunda olgun bir kuş sesi olan "gak" vasfını almakta ve erginlenme sürecini tamamlayarak okulda ve yurttan rahat bir şekilde öğrencilik hayatına devam edebilmektedir.

### Askerlikte Erginlenme

Askerlik vazifesinde erginlenme, yasal açıdan "yemin töreni" ile gerçekleşmektedir. Acemiliği atlatan asker; artık nöbet tutma, silah taşıma, savaşma ve savunma gibi yeterlilikleri kazanmış ve tam manasıyla gerçek bir asker olmuştur. Fakat her sosyal grubun olduğu gibi askerliğin de kendine özgü birtakım folklorik değerleri bulunmaktadır. Bu değerlerden biri de erginlenme ritüelleridir.

Askerler arasında erginlenme, alt devrenin gelişine kadar olan süreçte gerçekleşir. Grup değer ve normları gereğince "torun" olarak nitelendirilen en alt devre asker; tuvalet temizleme, nöbet tutma, patates-soğan soyma, bot boyama gibi neredeyse tüm zahmetli işleri yapmakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğü, bir alt devre askerlerin gelişine dek devam eder. "Torun"larının gelmesiyle "dede" adını kazanan asker, artık yukarıda sayılan işleri yapmakla yükümlü tutulamaz. Çünkü bu zahmetli işleri, "torun"larına devretmiş sayılır. Hatta "*Torun üzme dedeni/Deden çok seyretti gideni/Şimdi sen seyret dedeni*", "*Dedeler nöbet tutmaz*", "*birlikte bot bağlamak*",

<sup>3</sup> Folklorik açıdan değerli olduğu ve derlenmesi gerektiğini düşündüğümüz bu şakalar şu şekildedir: Reis şakasında üst sınıflardan bir öğrenci, yurdun reisi olduğunu ve yeni gelenlerin, kız arkadaşına baktığını iddia ederek birinci sınıf öğrencilerinin odasına gelir ve gözlerinin önünde önceden anlaştıkları bir arkadaşını hırpalayarak öğrencileri kandırmaya çalışır. Hoca şakasında ise yine üst sınıftan öğrenciler, yeni öğrencilerin odasına gelir ve gizli bir tarikat kurduklarını, kendilerinin de bu tarikata katılmaları gerektiğini ifade ederek birtakım uydurma ayinler yapıp birinci sınıf öğrencilerini korkutmaya çalışırlar. Fiş şakasında da üst sınıftakiler, öğrencilerin kantin ve yemekhanede kullanmaları için verilen yemek fişleri ile yönetimden ödünç ütü vs. alabileceklerini söyleyerek kandırmaya çalışırlar. Yatak şakasında da birinci sınıf öğrencileri, yataklarını sırtlayıp yönetime mühürletmeleri gerektiği konusunda üst sınıflar tarafından kandırılır (K1).

*"Bahar gelir çiçek açar, torun gelir dede kaçar"*<sup>4</sup> (K2) gibi askerliğe ait bazı folklorik sözler de bu düşünce çerçevesinde ortaya çıkmıştır.

Tıpkı öğrenci erginlenmesinde olduğu gibi memleketinden ilk defa çıkıp asker ocağına gelen birey, hiç tanımadığı bu yepyeni dünyaya adımını atmaya hazırdır. Fakat bu yeni ortama dahil olabilmek hiç de kolay olmayacaktır. Çünkü askerliğin değer ve normlarına göre tecrübesiz olan bu askerin erginlenmesi ve üst devre askerlerin eziyetlerine katlanması gerekmektedir. Kendi alt devresinin gelişine kadar devam eden bu süre sonunda erginlenen asker, artık hem üst devredeki askerlerle arkadaşlık kurabilir hem de zahmetli işleri yapmaktan kurtulabilir.

### **Zeytincilikte Erginlenme**

Ülkemizin, özellikle, batı ve güney bölgelerinde yaşayan çiftçilerin en önemli geçim kaynaklarından biri olan zeytincilik, bazı yörelerde halkın tek geçim kaynağı olarak karşımıza çıkabilmektedir. Her ne kadar ayrı eğitimsel bir süreç dahilinde olmasa da zeytin işleme teknikleri, bu özelliğinden dolayı, çiftçiler tarafından sonraki kuşağa öğretilmekte ve bu eğitim esnasında ortaya çıkan bazı erginlenme kalıntılarına da rastlanmaktadır.

Çocuklar, zeytin işlemeyi sevsin ya da ileride okuyamazsa en azından bir mesleğe sahip olsun düşüncesiyle küçük yaşlardan itibaren zeytinliğe götürülür ve onlara yapabilecekleri seviyede küçük vazifeler verilir. Ergenlik dönemine yaklaştıklarında ise erkek çocuklara zeytin çırpma işi öğretilmeye başlanır. Bu öğretme esnasında zaman zaman çocukların ayaklarının arasına sıkıla vurulur ki bu işlemin, çocuğun zeytin çırpmayı öğrenmesini kolaylaştıracasına inanılır. Tam anlamıyla zeytin çırpabilme yetisini kazandığını gösteren sol eliyle zeytin çırpabilme yeteneğini sergilediği anda çocuk, artık erginleşmiştir ve başka bir mesleği olmasa da bu yeteneğiyle ekmeğini kazanabilme imkanına sahip olmaktadır. Zaten zeytincilikle uğraşan kimi yerlerdeki zeytinlik sahipleri, ürünlerini hasat edecek zeytin işçilerinin sol elleriyle zeytin çırpabilme yeteneğine göre kendilerine iş vermektedir.

Zeytin çırpabilme konusunda erginlenen erkek çocuk, artık bu yeteneği ile hem toplumda saygınlık kazanmakta hem de geçimini sağlayacak garanti bir mesleğe de sahip olmaktadır. İncelememize esas olan yörede (Abalı, 2014: 130), zeytin çırpma işini iyi becerenlere "kırlı", pek beceremeyenlere de "köylü" ifadesi kullanılması

---

<sup>4</sup> Konumuzla ilgili olmayan ancak asker sözlü edebiyatının en güzel örneklerinden olduğunu düşündüğümüz bu sözlerle birkaç örnek daha verelim: "Şafak olmuş Yıldız Tilbe, Gel de tribe girme", "Şafak atar, baba yatar", "Şafak kadar konuşmak", "Sana ızdırap olurum, şafağımı saydırırım", "Ne albay ne yarbay, alayına bay bay", "Atarsa altı, haftaya evde kahvaltı", "Üç günlük dünya dediler, 365 gün kilitlediler", "Hürgeneral olmak" (K2)

bağlamında, zeytin işlemede erginlenen erkek çocuk artık "kırlı" adını alabilmekte ve başkalarının zeytinliklerinde yevmiyeci olarak çalışabilmektedir.

## Sonuç

İnceleme neticesinde ortaya çıkan durumlar, maddeler halinde ve şu şekilde gösterilebilir:

- İlkel kabilelerden günümüze dek erginlenme ritüellerinin erkek çocuklar için yapılması bağlamında incelemeye esas alınan sosyal gruplarda da bu ritüel kalıntıları; erkek öğrenci yurtları, acemi askerler ve zeytin çırpma çalışan gençlerde de görüldüğü üzere sadece erkekler üzerinde ortaya çıkmaktadır.
- Söz konusu sosyal gruplardaki inisiyasyon ritüel kalıntıları, erginlenecek kişinin bu yeterliliği kazanabilmesi için zeytincilikte aktif bir durumda olduğu göze çarparken askerlik ve öğrencilikte pasif bir konumda bulunduğu aşıkardır. Nitekim zeytincilikte adayın, erginlenebilmesi için sol eliyle de zeytin çırpabilmesi yetisini kazanması gerekirken askerlikte bir alt devrenin gelmesi, öğrenci yurdunda ise ilk vizelerin bitmesi yeterlidir.
- İncelenen sosyal gruplarda, erginlenen adayların birtakım adlara sahip olduğu da görülmektedir. Öğrenciler, askerler ve zeytinciler, erginlenmeden önce sırasıyla "cik, torun, köylü" adlarına sahipken erginlendikten sonra ise yine sırasıyla "gak, dede, kırlı" isimlerini alabilmektedir.

## Kaynaklar

- Abalı, İ. (2014), "Meslek Folkloru Bağlamında Zeytincilik (Gözkaya Köyü/Aydın Örneği)", *Ulakbilge*, 2 (3), 115-139.
- Altıntaş, H. (1991), *Tasavvuf Tarihi*, Ankara: A. Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Amos, D. B. (1997), "Şartlar ve Çevre İçinde Folklorun Bir Tanımına Doğru", (Çev: Metin Ekici), *Milli Folklor*, C. 5, S. 33, 74-87.
- Artun, E. (1997), "Günümüzde Adana Aşıklık Geleneği ve Aşık Fasılları", V. Uluslararası Türk Halk Kültürü Kongresi Halk Edebiyatı Sektör Bildirileri I. Cilt, Ankara, 41-52.

- Başgöz, İ. (1967), "Dream Motif In Turkish Folk Stories and Shamanistic Initiation", *Asian Folklore Studies*, 26 (1), 1-18.
- Bauman, R. (2005), "Halkbiliminin Farklı Kimliği ve Sosyal Tabanı", (Çev: Feridun Çotra), *Milli Folklor*, C. 9, S. 65, 152-159.
- Çobanoğlu, Ö. (2000), *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Dundes, A. (2010), "Folklor Nedir?", (Çev: Gülay Aydın), *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2*, Ankara: Geleneksel Yayınları, 16-18.
- Eliade, M. (1994), *Ebedi Dönüş Mitosu*, (Çev. Ümit Altuğ), İstanbul: İmge Yayınları.
- Eliade, M. (1999), *Şamanizm*, Ankara: İmge Yayınları.
- Gennep, A. V. (1960), *The rites of passage*, (Çev. Monika B. Vizedom and Gabrielle L. Caffee) London: Routledge and Kegan Paul.
- Gölpınarlı, A. (1948), *Yunus Emre Divanı II*, İstanbul.
- Günay, U. (1995), "Ritüeller ve Hıdırellez", *Milli Folklor*, S. 26, 2-3.
- Köprülü, M. F. (1976), *Türk Edebiyatı'nda İlk Mutasavvıflar* (3. Basım), Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Örnek, Sedat V. (2000), *Türk Halk Bilimi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ögel, B. (2003), *Türk Mitolojisi C. I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Roux, J. (2002), *Türklerin ve Moğolların Eski Dini*, İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Veren, E. (2014), "Efelik Müessesesinde Zeybekliğe Terfi Etme ve Yemin Töreni", (*Acta Turcica*), *Kültürümüzde Efe*, Yıl. VI, S. 2, 1-10.
- Tandaçgüneş, N. (2012), "Roland Barthes'in Yeniden Okumak: Tüketim Kültüründe İnisiyasyon ve Alışveriş Merkezleri İlişkisi", *Marmara İletişim Dergisi*, S. 19, 40-63.
- Tecimer, Ö. (1999), *Sinema Modern Mitoloji*, İstanbul: Plan B Yayınları.
- Turner, V. (1997), *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. New Brunswick & London: Aldine Transaction.

[https://tr.wikipedia.org/wiki/3\\_Idiots](https://tr.wikipedia.org/wiki/3_Idiots) Eriřim T.: 28.12.2015

### **KAYNAK KİşİLER**

- K1- Turgay Kabak, 30 yaşında, Akademisyen, 2004-2008 arası Giresun'da öğrenci yurdunda kalmış, Görüřme T.: 28.10.2015.
- K2- İbrahim Yücel, 28 yaşında, Kimya teknikeri, 2014-2015 arası Konya'da askerlik yapmış, Görüřme T.: 5.10.2015.